

Za načrtanje nizkoogljične energetske poti potrebujemo kompromis

Anton Colarič, izvršni direktor Energetske zbornice Slovenije

PRIPRAVILA DORIS KUKOVIČIČ

Energetska zbornica Slovenije (EZS) povezuje in zastopa interese svojih članov, pravnih in fizičnih oseb, ki na trgu samostojno opravljajo pretežno pridobitne energetske dejavnosti. Samostojno deluje od leta 2007, člani EZS pa so bili v preteklosti povezani v okviru GZS Energetske zbornice kot enote GZS. Novembra 2019 je upravni odbor (UO) Energetske zbornice Slovenije (EZS) podaljšal mandat izvršnemu direktorju EZS Antonu Colariču za štiriletno obdobje 2020-2024, torej od januarja 2020 do konca decembra 2023. Colarič sicer vodi EZS od leta 2016, pred tem pa je bil trinajst let sodelavec Energetike Ljubljana.

Preden ste postali izvršni direktor EZS, ste bili dolgoletni sodelavec Energetike Ljubljana. Kako bi primerjali delo v Energetiki Ljubljana z delom na EZS?

Z delom v Energetiki Ljubljana sem pričel leta 2003, že prej sem poznal to dejavnost, saj sem konec 90. let prejšnjega stoletja kot tedanji podžupan Mestne občine Ljubljana (MOL) reševal nesoglasja med Termoelektrarno Toplarno Ljubljana (TE-TOL) in Energetiko Ljubljana glede cene toplote. Prav tako sem bil v tistem času podpredsednik nadzornega odbora TE-TOL in sem bil seveda dobro seznanjen z vsemi problemi tega področja. Kot svetovalec direktorja Energetike Ljubljana sem delal predvsem po navodilih direktorja, odgovoren sem bil tudi za

Takoj po prihodu na EZS smo zagnali postopke za sprejetje novih kolektivnih pogodb za dejavnost energetike in premogovništva, saj je vlada izstopila iz kolektivnih pogodb in prenesla svoje dotedanje aktivnosti na Energetsko zbornico Slovenije. Obe kolektivni pogodbi sta bili stari več kot 20 let in nujno potrebni novelacije in usklajitve tudi s pozitivno zakonodajo. Uspelo nam je, da smo kolektivno pogodbo elektrogospodarstva podpisali julija 2017, kolektivno pogodbo premogovništva pa maja 2019. Poleg teh aktivnosti pa se je seveda v tem času odvijalo še veliko dejavnosti na področju usklajevanja zakonodaje na področju energetike in priprav strateških energetskih dokumentov.

” Stanje v energetiki je dobro, a obenem opozarjamo na izzive, da ne bi zaspali. ”

stike z MOL in posameznimi ministrstvi. Izvršni direktor EZS sem postal 1. januarja 2016. Kot izvršni direktor EZS se pri strateških vprašanih posvetujem s predsednikom EZS, sicer pa samostojno pripravljam dnevne rede sej skupščine in upravnega odbora EZS, pripravljam gradiva za seje in na sejah tudi zagovarjam teme, ki so uvrščene na dnevni red. Pri oblikovanju stališč tudi usklajujem različne poglede. Dela v Energetiki Ljubljana in na EZS torej ni mogoče primerjati, ker gre za drugo vrsto dela, seveda pa je res, da se vrtimo na istem področje dejavnosti – v energetiki.

Ali lahko naštejete največje aktivnosti zbornice, odkar ste postali njen izvršni direktor?

Naše podjetje je vaš član. Kako lahko usklajujete različne interese članov, npr. področje hidro, termo in podobno?

V EZS so včlanjena različna energetska podjetja (tako proizvajalci in distributerji energije kot operaterji na trgu plina in elektrike), akademske institucije ter tudi mala in srednja podjetja (MSP), ki imajo različne interese. Usklajevanje interesov je včasih zelo težko in dolgotrajno, saj so med našimi člani organizacije, ki delujejo na trgu, pa trgovci, pa denimo organizacije, katerih upravljalec je vlada ali Slovenski državni holding (SDH) itd. Včasih je treba pri odločanju skleniti kompromise, kar ni nič nenavadnega. Delujemo tako, da nikakor ne pride do preglasovanj v organih zbornice;

Anton Colarič, izvršni direktor Energetske zbornice Slovenije

vedno se trudimo in iščemo skupne točke, ki nas povezujejo.

EZS je samostojna zbornica od leta 2007, torej že več kot desetletje. Kako se po vašem mnenju občuti njen vpliv na državnem nivoju?

Naloge EZS vključujejo tudi ekonomsko socialni dialog, saj ima EZS položaj enega od združenj delodajalcev v Republiki Sloveniji, pa delo na področju zakonodaje in politike. EZS samostojno sprejema in uveljavlja stališča svojih članov tako v odnosu do zunanjih deležnikov v Sloveniji in na ravni Evropske unije, sodeluje z uradnimi organi, vključno na sejah odborov Državnega zbora in Državnega sveta, ko se sprejemajo predpisi, ki še posebej zadevajo interese članov EZS. Smo enakovreden partner med drugim ministrstvu za infrastrukturo (MzI), saj predstavniki EZS delujejo v posebnem ekonomsko socialnem odboru za področje energetike (skupaj s predstavniki sindikatov). Na ekonomsko-socialnem odboru se obravnavajo vsa pomembna vprašanja po-

dročij energetike in premogovništva, zakonodaja, socialne pravice zaposlenih itd., tako da lahko ugotovimo, da je EZS pomemben dejavnik tudi na državnem nivoju. Posebnost je, da je to organ sui generis (edinstven, op. a.), saj se vsa ostala področja razrešujejo na drugem, splošnem ekonomsko-socialnem odboru.

Sektor energetika se že dlje časa nahaja »v obdobju velikih sprememb« in tudi potrebnega razvoja novih trendov, vse s ciljem prehoda v brezogljčno družbo. V ta namen smo pred sprejetjem celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta (NEPN). Kako ste kot EZS vključeni v njegovo pripravo?

EZS je aktivno vključena v pripravo NEPN z obravnavami na sekcijah zbornice, upravnem odboru oziroma posebnih javnih tribunah. Oktobra 2019 smo denimo pripravili razpravo o NEPN za širšo javnost in medije. Zbrali smo predloge sprememb in jih tudi posredovali pristojnim v obravnavo. Na žalost pa pri sprejemanju dokumenta Slovenija zamuja, tako da se predvideva sprejem NEPN šele v prvi polovici leta 2020, kar lahko pomeni tudi kazni od Evropske komisije.

Kakšen je vaš pogled na uresničljivost scenarijev iz NEPN-a?

Scenarijev bodočega razvoja je vedno več, pač glede na to, koliko truda smo pripravljene vlagati v najrazličnejše ukrepe. NEPN predvideva različne scenarije: z obstoječimi ukrepi, z dodatnimi ukrepi ter dodatnimi ambicioznimi ukrepi.

EZS se zaveda danosti, ki jih ima na področju energije Slovenija, ter tudi različnih pogledov na to, kateri viri energije naj se izkoriščajo. Vendar pa poudarjamo, da je treba spodbujati takšne trajnostne energetske rešitve, ki bodo pripeljale do tega, da Slovenija postane gospodarsko uspešna nizkoogljčna družba. Če smo sposobni sprejeti dodatne nove ukrepe, smo lahko zadovoljni. Če pa smo sposobni storiti še korak več in biti bolj ambiciozni, pa še toliko bolje.

V okviru EZS je ustanovljenih tudi več področnih sekcij, med njimi tudi sekcija za daljinsko ogrevanje. Kako deluje, katerim ciljem sledi?

Da, v okviru EZS deluje pet sekcij: sekcija EURELECTRIC (Slovenska sekcija EURELECTRIC), sekcija Slovenskega združenja za energetsko ekonomiko (Sekcija SAEE), sekcija za daljinsko ogrevanje (Sekcija DO), sekcija za izmenjavo podatkov na energetskem trgu (Sekcija IPET) ter sekcija za vprašanja dobaviteljev električne energije (Sekcija SVDEE).

Sekcijo za daljinsko ogrevanje smo ustanovili ob mojem prihodu na EZS, saj sem poznal področje daljinskega ogrevanja, v EZS pa do tedaj temu področju niso posvečali posebne pozornosti. Sekcija za daljinsko ogrevanje združuje večje sisteme daljinskega ogrevanja in tako kot ostale sekcije deluje na podlagi potreb

posameznih članov. Poskuša vplivati tudi na zakonodajalce oziroma Agencijo za energijo, da bi bolj prisluhnili njihovim problemom. Trenutno se pripravlja posebna analiza stanja tega področja, ki bo osnova za nadaljnje ukrepe.

Med sekcijami so tudi sekcije, vezane na električno energije, ni pa sekcije za zemeljski plin. Kako to? Ravno tako ni sekcije za obnovljive vire energije. Morda razmišljate tudi o njih in če ne, zakaj ne?

Za ustanovitev sekcije za zemeljski plin do sedaj ni bilo pobud. Glede na interes članov pa verjetno ne bi bila nobena težava tudi ustanovitev posebne sekcije za zemeljski plin pa tudi za obnovljive vire. Seveda, če bo seveda interes za delo. (nasmeh)

Zadnja Analiza stanja energetike za leto 2018 je pokazala, da je stanje v slovenski energetiki dobro, ni pa brez izzivov. Za katere izzive gre?

Analizo vsako leto pripravi sektor za analitiko v Gospodarski zbornici Slovenije (GZS), obravnavamo pa jo na upravnem odboru EZS. Analiza vključuje naslednja področja: premogovništvo, proizvodnja električne energije, prenos električne energije (ELES), SODO, upravljanje energetskega trga, trgovanje in distribucija, oskrba s paro in vročo vodo, posredništvo in trgovina s gorivi. Kazalniki v teh dejavnosti so seveda različni, izzivi pred nekaterimi področji precej večji kot pri drugih. Več poudarkov iz Analize lahko preberete v javno dostopnem povzetku, lahko pa omenim, da se soočamo z rastjo cen večine energentov, padcem domače proizvodnje ob rasti končne porabe – po podatkih iz energetske bilance se je domača proizvodnja energije v letu 2018 znižala za 3,3 % na 3.542 tisoč ton ekvivalentne nafte (TOE), kar je bilo najmanj po letu 2015. Oskrba z energijo se je znižala za 0,6 % na 6,9 mio TOE, medtem ko je končna poraba narasla za 0,6 %. Finančno poslovanje energetskega sektorja je bilo sicer vnovič zelo dobro, prodaja se je povečala za 4,2 % na 13,9 mrd EUR, kar je bila ponovno najvišja vrednost v zgodovini, pa vendar je dodana vrednost porasla precej manj, za 1,4 % na 1,2 mrd EUR.

Izziv za energetiko, da ostane zanesljiva, cenovno dostopna in trajnostna, bo vedno aktualen. Želimo ostati na vrhu indeksa energetske trileme Svetovnega energetskega sveta (WEC). Trilema države razvršča glede na (1) varnost in zanesljivost oskrbe (energy security), (2) enakopravnost in cenovno dostopnost energije (energy equity) in (3) okoljsko trajnost (environmental sustainability). Slovenija se redno uvršča v sam vrh na tej lestvici, je pa država v letu 2019 na tej lestvici padla za šest mest in pristala na 12. mestu. V kategoriji energetske varnosti je zasedla 9. mesto, kar je še vedno izvrstno, saj gre za primerjavo med 128 državami sveta. Daleč od tega, da bi bili nezadovoljni. Sami ste tudi dejali, da je stanje v energetiki dobro, kar poudarjamo tudi sami, a obenem opozarjamo na izzive, da ne bi zaspali.

Če na zadnje deset ali petnajstletno obdobje v slovenski energetiki pogledate zelo »ozko«, kako bi ga vi osebno opisali? Kaj smo se po vašem mnenju novega naučili, kaj smo spremenili, kaj bi že morali, pa še nismo ...?

Vedno poskušam gledati na dogajanja čim »širše«. Slovenske ali pa druge nacionalne energetike skorajda ne moremo obravnavati brez širšega evropskega ali svetovnega okvira. Vsi smo vpeti v podnebna dogajanja, vsi vlagamo v obnovljive vire energije in energetske učinkovitost, vsi se bojujemo proti energetske revščini, vsi si želimo čim bolj čisto energijo po čim bolj ugodnih cenah. Seveda pa so eni pri tem bolj uspešni kot drugi. Že leto 2020 bo na ravni EU pokazalo, kako dobri ali pa ne tako dobri smo pri doseganju ciljev, ki smo si jih postavili pred leti.

Vesel bom, če bomo pri nas končno dočkali NEPN, prav tako pa je nujen Energetski koncept Slovenije, ki bi opredelil naše nadaljnje usmeritve. Veliko deležnikov ne more razumeti, zakaj se o ključnih dokumentih ne moremo sporazumeti v krajšem času. Stabilno okolje je ključno za delovanje energetike in do sedaj nam je še kar dobro uspevalo. Vendar pa izzivi še nikoli niso bilo tako veliki. Da je temu res tako, naj omenim samo dogajanja ob koncu leta 2019: Evropski parlament je razglasil izredne podnebne in okoljske razmere v Evropi in po svetu; Svetovna meteorološka organizacija (WMO) je sporočila, da je bilo zadnje desetletje najbolj vroče do zdaj, leto 2019 pa bo najverjetneje med tremi najbolj vročimi v zgodovini meritev. Dobra novica je, da so voditelji EU uspeli doseči Evropski zeleni dogovor, s čimer si je EU zadala cilj postati prva ogljčno nevtralna celina do leta 2050. Tudi Slovenija si želi postati ogljčno nevtralna do leta 2050, ampak za to potrebujemo konkretne strategije in ukrepe, brez investicij ne bo šlo, in prav nedavna madridska podnebna konferenca ni prinesla soglasja o tem, kako bomo izvajali Pariški podnebni sporazum. Slovenija je ocenila, da je šlo za razočaranje, zato je leto 2020 res skrajni čas, da sami sprejmemo ključne energetske dokumente in se dogovorimo, s katerimi ukrepi bomo vstopili v bolj zeleno prihodnost. Kot zbornica, ki združuje proizvajalce in distributerje energije, operaterje, akademske institucije in druga podjetja, resnično pozivamo vse deležnike, da najdemo kompromis in začrtamo nizkoogljčno energetsko pot Slovenije za nadaljnja desetletja.

MEGAAT

Do ključnih poudarkov Analize stanja energetike za leto 2018 lahko dostopate preko naslednjega QR kode:

